

Uwagi Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć w ramach konsultacji społecznych Założeń Umowy Partnerstwa 2021-27

20 sierpnia 2016 roku

Część ZUP	Nr str	Treść uwagi	Uzasadnienie uwagi	Proponowany zapis
Wyzwania	6-8	Brak należytego uwzględnienia kontekstu kryzysu klimatycznego, Porozumienia Paryskiego i polityki energetyczno-klimatycznej UE, fragmentaryczne potraktowanie mitygacji zmian klimatu	Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych zgodnie z celami unijnej polityki klimatycznej oraz zobowiązaniami wynikającymi z Porozumienia Paryskiego i Celów Zrównoważonego Rozwoju jest jednym z głównych priorytetów polityki spójności. Wiąże się to z głęboką transformacją sektora energetyki, który w Polsce jest wciąż bardzo mocno uzależniony od paliw kopalnych, w związku z czym jego przekształcenie w kierunku zeroemisyjnym będzie dla Polski dużym wyzwaniem administracyjnym, legislacyjnym, organizacyjnym i finansowym. Skala tego wyzwania powinna być odzwierciedlona w planowaniu wydatków z przyszłej polityki spójności, będzie ona bowiem jednym z głównych źródeł finansowania transformacji energetycznej. Zapisy ZUP muszą należycie uwzględniać konieczność przyspieszenia transformacji energetycznej Polski i mocnego wsparcia działań mitygacyjnych.	W rozdziale nt. wyzwań rozwojowych należy uwzględnić osobny punkt dotyczący wysokiej emisyjności polskiej gospodarki i niskiej skuteczności dotychczasowych działań służących redukcji emisji gazów cieplarnianych (o czym jest mowa w Zał. D). Wyzwanie to powinno być traktowane jako odrębne od wyzwania dotyczącego jakości powietrza (zmiany klimatu i zanieczyszczenie powietrza to dwa zupełnie osobne problemy) i nie może być sprowadzone do szczegółowej kwestii niskiego udziału OZE czy niskiej efektywności energetycznej budynków. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w tempie zgodnym z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski będzie wymagało bardziej kompleksowego podejścia, dlatego do ZUP należy wpisać konieczność potraktowania redukcji emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach jako nadrzędnego celu przy planowaniu innych działań.

			Wyraźne podkreślenie znaczenia zmian klimatu znalazło się w przyjętej właśnie przez rząd "Polityce Ekologicznej Państwa 2030 ("Zmiany klimatu należy postrzegać jako ryzyko, które powinno być uwzględniane przy tworzeniu mechanizmów regulacyjnych i planów inwestycyjnych, podobnie jak brano pod uwagę są ryzyka o charakterze makroekonomicznym czy geopolitycznym"). PEP 2030 w założeniu jest bazowym dokumentem strategicznym dla Umowy Partnerstwa i ich treści powinny być wzajemnie spójne.	
Cele rozwojowe	16	Zapisy dotyczące celów rozwojowych Polski pomijają jedno z najważniejszych wyzwań gospodarczych, jakim jest zeroemisyjna transformacja energetyki.	Opóźnienia transformacji energetycznej i wysokie uzależnienie polskiej gospodarki od paliw kopalnych są czynnikiem negatywnie wpływającym na konkurencyjność, w tym koszty energii ponoszone przez przedsiębiorstwa oraz poziom innowacyjności. Przyspieszenie postępów w obszarze zeroemisyjnej transformacji energetycznej powinno być jednym z elementów zestawu działań służących poprawie konkurencyjności. Warto przy tym zauważyć, że rozwój małych, rozproszonych źródeł wykorzystujących energię słońca i wiatru wpisuje się w dobrze pojęte gospodarcze wykorzystanie zasobów przyrodniczych kraju. Pozwala także ograniczyć niekorzystne dla gospodarki skutki uzależnienia od paliw kopalnych, takie jak	W akapicie dotyczącym celu zwiększania konkurencyjności gospodarki należy dodać zapis o kluczowej roli, jaką odegra w tym obszarze zeroemisyjna transformacja energetyki, w tym poprawa efektywności energetycznej i przejście na odnawialne źródła energii, dzięki którym polska gospodarka nie zostanie obciążona nadmiernymi kosztami energii w wyniku spodziewanego wzrostu cen uprawnień do emisji oraz w pełni wykorzysta potencjał wzrostu innowacyjności związany ze zmianą modelu wytwarzania energii, a także uniknie negatywnego wpływu kosztów zewnętrznych dalszego uzależnienia od paliw kopalnych, takich jak utrata zasobów wodnych, zanieczyszczenie powietrza oraz konsekwencje zmian klimatu. Szczególną rolę w transformacji energetycznej ma do odegrania wzrost efektywności energetycznej oraz rozwój małych, rozproszonych źródeł energii, takich jak indywidualne i zbiorowe instalacje prosumenckie, spółdzielnie i klastry energetyczne oraz małe lokalne źródła odnawialne.

			deficyty wody, zanieczyszczenie powietrza i jego koszty zdrowotne, a także nadmiernie wysokie ceny energii.	
Matryca	17	Uspójnienie matrycy z zapisami w rozdziale dot. celów rozwojowych	Rola transformacji energetycznej we wzmacnianiu konkurencyjności gospodarki powinna zostać również uwzględnione w matrycy potrzeb	W matrycy w punkcie “Wzmocnienie innowacyjności i zwiększenie współpracy przez sektory nauki i biznesu” należy dodać działanie: “zwiększenie generacji rozproszonej z odnawialnych źródeł energii wraz z powiązaną infrastrukturą” (przypisane do CP2).
CP1	22	Brak należytego uwzględnienia wsparcia dla działań B+R w obszarze transformacji energetycznej (efektywność energetyczna, OZE, inteligentne sieci, magazyny energii) oraz wzmocnienia konkurencyjności MŚP poprzez wsparcie rozwoju małych źródeł OZE	Energetyka jest obecnie sektorem doświadczającym głębokich i bardzo szybkich przemian technologicznych, a zarazem kluczowym obszarem innowacji. Zapisy dotyczące wzmacniania konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki powinny ten fakt odzwierciedlać, kładąc szczególny nacisk na pełne wykorzystanie potencjału wzrostu konkurencyjności i innowacyjności dzięki inwestycjom w nowoczesne technologie energetyczne, oszczędzanie energii i odnawialne źródła.	W rozdziale poświęconym CP 1 należy wskazać, że inwestycje w innowacje dotyczące sektora energii oraz rozwój rynku dla innowacyjnych, zeroemisyjnych technologii energetycznych (m.in. poprzez wsparcie dla rozproszonych instalacji OZE) będą priorytetowym obszarem wsparcia.
CP2	25-26	Nieuzasadnione plany wspierania rozwoju infrastruktury gazowej	Planowanie wydatków na infrastrukturę dla paliwa kopalnego, jakim jest gaz ziemny, nie ma uzasadnienia w świetle obecnych zapisów projektów rozporządzeń budżetowych UE. Jest również nie do pogodzenia z koniecznością dostosowania tempa dekarbonizacji gospodarki do wymogów Porozumienia Paryskiego i toczących się dyskusji o osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. W interesie Polski leży	Z ZUP należy wykreślić wszystkie wzmianki nt. wspierania rozwoju infrastruktury dla gazu ziemnego. Zawarte w projekcie ZUP zapisy o wydatkach na rozwój infrastruktury gazowej należy zastąpić zapisami o bardziej ambitnych inwestycjach w poprawę efektywności energetycznej (o tym, jakie to mogą być inwestycje, mówi raport PZS nt. Efektywności energetycznej budynków w przyszłym budżecie UE http://zielonasiec.pl/2019/07/31/po-pierwsze-energooszczednosc/) i zeroemisyjnych rozwiązaniach dla ciepłownictwa (https://www.forum-energii.eu/pl/analizy/cieplownictwo-dk-de), a także zapisami o inwestycjach w rozwiązania zwiększające elastyczność

			inwestowanie środków unijnych przede wszystkim w oszczędności energii, a następnie w nowoczesne, przyszłościowe technologie wytwarzania energii, zamiast dalszego utrwalania zależności od paliw kopalnych i schyłkowych technologii wytwarzania energii (co byłoby dodatkowo sprzeczne z celem CP1 i nadrzędnym celem SOR, jakim jest wyprowadzenie Polski z pułapki średniego rozwoju). Przy obecnym poziomie rozwoju technologicznego gaz ziemny nie może być dłużej postrzegany jako "paliwo przejściowe" ponieważ istnieją ekonomicznie dostępne zeroemisyjne technologie spełniające te same funkcje (stabilizowanie systemu energetycznego, wytwarzanie ciepła bez zanieczyszczania powietrza).	systemu energetycznego, takie jak magazyny energii, w tym magazyny ciepła, DSR, inteligentne sieci (https://forum-energii.eu/pl/analizy/elastycznoscckse).
CP2	26	Brak adekwatnego wsparcia dla rozproszonej energetyki obywatelskiej, prosumentów i wspólnot energetycznych	Nowe unijne przepisy zawarte w pakiecie Czysta Energia dla Wszystkich Europejczyków zakładają znaczny wzrost roli i znaczenia aktywnych konsumentów energii i wspólnot energetycznych oraz rozproszonych źródeł energii. Wydatki w ramach przyszłej polityki spójności powinny służyć wprowadzeniu w życie tych zmian prawnych, tj. dawać dostęp do finansowania inwestycji w efektywność energetyczną i rozproszone odnawialne źródła energii prosumentom indywidualnym i zbiorowym, spółdzielniom energetycznym i klastrom oraz MŚP, a także	W części dot. Wsparcia produkcji energii z odnawialnych źródeł należy dodać zapis o priorytetowym traktowaniu małych rozproszonych źródeł OZE i infrastruktury umożliwiającej ich integrację z siecią, oraz o dostosowaniu form wsparcia do potrzeb prosumentów indywidualnych i zbiorowych, spółdzielni, klastrow i MŚP, w tym o zapewnieniu dostępu do odpowiedniego doradztwa i pomocy technicznej.

			wspierać dostosowanie systemu energetycznego do funkcjonowania z coraz większym udziałem rozproszonych OZE. Wymaga to uwzględnienia w planowaniu wydatków szczególnych potrzeb takich podmiotów, m.in. dostępu do doradztwa i pomocy technicznej, oraz odpowiednio zaprojektowanych form wsparcia.	
CP5	36	Niedostateczne uwzględnienie kwestii sprawiedliwej transformacji	Polska wciąż posiada dość duży sektor wydobycia węgla, zatrudniający kilkadziesiąt tysięcy osób. W kraju są także regiony o dużym stopniu gospodarczej zależności od przemysłów opartych na wydobyciu i energetycznym spalaniu węgla. Z tych powodów sprawiedliwa transformacja regionów górniczych i pogórnich jest w przypadku naszego kraju poważnym wyzwaniem. Środki unijne są postrzegane w regionach węglowych takich jak Śląsk czy Wielkopolska Wschodnia jako główne źródło pieniędzy na transformację, a potrzeby finansowe z nią związane są ogromne i nie ograniczają się jedynie do stworzenia nowych miejsc pracy i przekwalifikowania pracowników.	W ZUP należy kompleksowo uwzględnić szczególne potrzeby regionów węglowych, uwzględniając aspekt ich sprawiedliwej transformacji także w ramach CP 1 (rozwój nowych innowacyjnych branż, które zastąpią przemysły węglowe i będą stanowić fundament trwałego rozwoju regionów obecnie zależnych od węgla), CP2 (zachowanie energetycznego charakteru regionów po odejściu od węgla dzięki inwestycjom w efektywność energetyczną i OZE oraz branże z nimi związane, w tym rozwój lokalnej energetyki obywatelskiej), CP3 (poprawa jakości życia i dostępu do usług publicznych) oraz CP4 (rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego i ułatwienie mobilności pracowników). Ze względu na szczególnie, bardzo złożony i międzysektorowy charakter wyzwań stojących przed regionami węglowymi, które nie są tożsame z wyzwaniami regionów słabiej rozwiniętych, należy rozważyć wyodrębnienie i rozwinięcie w ZUP osobnego rozdziału poświęconego temu zagadnieniu.
Układ programów	45	Propozycja stworzenia osobnego PO Sprawiedliwa Transformacja Regionów Węglowych	Z powyższych powodów należy również rozważyć stworzenie osobnego Programu Operacyjnego Sprawiedliwa Transformacja Regionów Węglowych	Ponadregionalny program operacyjny w zakresie wspierania sprawiedliwej transformacji regionów zależnych od węgla, CP1,2,3,4,5 (brak odpowiednika w obecnej perspektywie), Program Ponadregionalny – program będzie obejmował następujący zakres: zaplanowane i uporządkowane zastąpienie przemysłów węglowych nowymi innowacyjnymi branżami zeroemisyjnymi przy zachowaniu

				energetycznego charakteru regionalnych gospodarek, poprawa stanu środowiska, poprawa dostępu do usług publicznych, w tym zeroemisijnego transportu, poprawa jakości życia.

CP3	28	Zapisy o konieczności rozwoju transportu wodnego śródlądowego są sprzeczne z innymi zapisami ZUP dotyczącymi ochrony dziedzictwa przyrodniczego (s. 25), odtwarzania ekosystemów świadczących usługi na rzecz człowieka (s 25) i konieczności zapewnienia dostępu do wody w warunkach zmian klimatycznych (s. 6). Ze względu na brak ekonomicznego uzasadnienia dla rozwoju transportu wodnego śródlądowego zapisy o nim należy wykreślić.	Budowa śródlądowych dróg wodnych E30 i E40 jest nie do pogodzenia z celem zachowania i ochrony dziedzictwa przyrodniczego Polski. Ich powstanie wiązałoby się w nieunikniony sposób ze zniszczeniem licznych cennych przyrodniczo obszarów, w tym wielu obszarów Natura2000 i obszarów objętych innymi formami ochrony (Koalicja Ratujmy Rzeki, BUDOWA DRÓG WODNYCH SPRZECZNA Z KONSTITUCYJNĄ ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, http://www.ratujmyrzeki.pl/dyskusja_krr/dokumenty/Stanywisko_KRR_Budowa_drog_wodnych.pdf s. 5,). W świetle postępującej zapaści ekosystemów i obecnego dramatycznego tempa utraty bioróżnorodności, realizacja tych planów jest niedopuszczalna. Przekształcenie naturalnych dolin rzecznych w drogi wodne stoi również w sprzeczności z celem, jakim jest zapewnienie społeczeństwu dostępu do wody pitnej i wody dla rolnictwa. Przykładem może tu być planowany kanał wzdłuż Bugu w ramach budowy drogi wodnej E40 (Koalicja Ratujmy Rzeki, Kanał żeglugowy wzdłuż Bugu? Zdaniem naukowców zabraknie wody	Rozwój wodnej infrastruktury transportowej: inwestycje w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury dróg wodnych morskich, m.in. portów i powiązanej z nimi infrastruktury. Konieczna jest integracja portów morskich z transportem kolejowym, którego rozwój musi zostać znacząco przyspieszony. Rozwój zrównoważonej mobilności intermodalnej wymaga także inwestycji w poprawę parametrów linii kolejowych oraz w międzynarodowe i krajowe węzły transportu intermodalnego.

			http://www.ratujmyrzeki.pl/213-kanal-zeglugowy-wzdłuż-bugu-zdaniem-naukowcow-zabierze-zbyt-wiele-wody). Przekształcenie swobodnie płynących rzek w kaskady zbiorników zaporowych wpłynie negatywnie na ich zdolność do samooczyszczania, ograniczając dostęp ludności do wody pitnej dobrej jakości wzdłuż obu głównych rzek Polski, i uniemożliwiając osiągnięcie dobrego stanu tych wód (dr Andrzej Mikulski, Naturalne zdolności rzek do samooczyszczania http://zielonasiec.pl/konferencja/files/Andrzej%20Mikulski%20UW%20-%20Wroclaw%202019.pdf, https://youtu.be/9XrPrYqSMAk). Plany rozwoju żeglugi śródlądowej nie mają ekonomicznego uzasadnienia (ten sam efekt transportowy można uzyskać na kolei o wiele niższym nakładem inwestycyjnym i bez powodowania degradacji środowiska i ekosystemów na ogromną skalę). Ich koszt środowiskowy oraz sens ekonomiczny i techniczną wykonalność podaje również w wątpliwość Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (https://www.gov.pl/documents/33377/436740/Prognoza_OOS_SOR.pdf s. 49). Stwierdza się tam, że plany rozwoju transportu śródlądowego powinny zostać ujęte w osobnym dokumencie strategicznym, dla którego	

			powinna zostać przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko. Takie dokumenty do tej pory nie powstały. Ze względu na emisje metanu, których znaczącym źródłem są zbiorniki zaporowe, a także brak dowodów na to, że żegluga śródlądowa mogłaby przejąć znaczną część ładunków z transportu drogowego, rozwoju śródlądowych dróg wodnych nie można również traktować jako działania zmniejszającego emisyjność transportu. Wobec powyższego w ZUP nie powinno w ogóle być mowy o rozwoju śródlądowego transportu wodnego.	
Wyzwania rozwojowe - Gosp. wykorzystanie środowiska	6	Nieprecyzyjna diagnoza obecnej sytuacji, która może prowadzić do niewłaściwej identyfikacji obszarów interwencji	W ZUP stwierdza się, że przyczyną braku dostatecznej ochrony przed okresowymi nadmiarami lub deficytami wody jest "niedoinwestowanie gospodarki wodnej". Tymczasem to właśnie działalność człowieka, zazwyczaj mająca formę "inwestycji", odpowiada za znaczną część obecnych problemów dotyczących suszy i zagrożenia powodzią. Przyczyną obecnego deficytu wody są, poza zmianą klimatu, niewłaściwe zarządzanie zasobami wodnymi oraz działalność przemysłu wydobywczego (zwłaszcza kopalnie odkrywkowe), prowadzona obecnie rabunkowa gospodarka leśna skutkująca utratą potencjału retencyjnego lasów (zob. Affek A. N. i in. : Oszacowanie skali wpływu	Błędy w dotychczasowej gospodarce wodnej i podejściu do zasobów wodnych skutkują niezadowalającym stanem bezpieczeństwa powodziowego i potencjału retencyjnego kraju, czego skutkiem są zagrożenia dla ludzi i mienia w przypadku wezbrań rzek i intensywnych opadów oraz deficyty wody.

			pozyskiwania drewna na wybrane elementy środowiska we wschodniej części polskich Karpat, http://rcin.org.pl/igipz/dlibra/editions-content?id=91863), tzw. prace utrzymaniowe na rzekach, skutkujące przyspieszeniem odpływu wód ze zlewni i zmniejszeniem potencjału retencyjnego rzek z powodu uproszczenia kształtu i pogłębiania ich koryt (WWF Polska, Podsumowanie i interpretacja wyników raportu. Inwentaryzacja oraz ocena skutków przyrodniczych ingerujących w hydromorfologię rzek prac 'utrzymaniowych' http://awsassets.wwfpl.panda.org/downloads/prace_utrzymaniowe_podsumowanie_raportu_wwf_draft_2013_07_10.pdf), a także niewłaściwe funkcjonowanie systemów melioracyjnych, które najczęściej pełnią wyłącznie funkcję odwadniającą. Sytuację pogarsza stale postępujące zasklepienie powierzchni gruntów, wycinka śródpolnych zadrzewień, rozlewanie się zabudowy i osuszanie mokradeł (http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Stanowisko_KR_R_susza.pdf). W odniesieniu do zagrożenia powodzią należy przede wszystkim zaznaczyć, że okresowe wezbrania i wylewy rzek są zjawiskiem naturalnym, nieodzownym elementem naturalnego reżimu hydrologicznego rzek i warunkiem przetrwania wielu ekosystemów i gatunków, a ryzyko dla ludzi i mienia pojawia się	

			tam, gdzie działalność ludzka wkracza na tereny zalewowe odbierane rzekom, tj. doliny i nadrzeczne mokradła (które jednocześnie pełnią kluczową rolę w stabilizowaniu dostępności zasobów wodnych jako ważny element retencji krajobrazowej). Powinno to być brane pod uwagę przy planowaniu działań dotyczących ochrony przed powodzią. W ZUP należy przede wszystkim wykluczyć jakiegokolwiek wsparcie dla działań mających szkodliwy wpływ na zasoby wodne kraju (a do takich należy rozwój śródlądowych dróg wodnych, ale też większości modeli hydroenergetyki). Wsparcie należy natomiast skierować na działania służące przywróceniu potencjału retencji krajobrazowej, w tym przede wszystkim wzmocnienie ochrony ekosystemów wodnych i od wód zależnych, odtwarzanie obszarów zdegradowanych, w tym w szczególności restytucję mokradeł i renaturyzację dolin rzecznych.	
CP2	23	Rozwinięcie i doprecyzowanie punktu dot. działań na rzecz gospodarki wodnej	Niewłaściwie realizowane działania w obszarze gospodarki wodnej mogą przynieść więcej szkody niż pożytku (czego przykładem jest zdezastowanie kilkunastu tysięcy km rzek za unijne środki w latach 2007-13). ZUP musi jasno precyzować, jakiego rodzaju działania w obszarze gospodarki wodnej będą wspierane, wykluczając ze wsparcia	- działania na rzecz gospodarki wodnej - wsparcie dla przyjaznych przyrodzie działań zwiększających dostępność zasobów wodnych w kraju, działań służących osiągnięciu dobrego stanu wód oraz działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa powodziowego, opartych na naturalnych funkcjach ekosystemów (nature based solutions). Wsparciem będą objęte działania takie jak odtwarzanie naturalnej retencji krajobrazowej, glebowej, dolinowej i leśnej, budowa błękitnej i zielonej infrastruktury, oddawanie rzekom terenów zalewowych,

			rozważanie obecnie działania nieskuteczne i szkodliwe (http://www.ratujmyrzeki.pl/dokumenty/Hydrrotechniczne_trupy_inwestycyjne_zamiast_odpowiedzi_na_katastrofe_klimatyczna.pdf), i kierując wsparcie do działań o udowodnionej skuteczności i wolnych od negatywnych skutków środowiskowych	renaturyzacja dolin rzecznych i restytucja mokradeł.
CP2	24	Gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych - Niejasne sformułowanie uniemożliwiające odniesienie się do treści zapisu	Z zapisu dotyczącego "wykorzystania zasobów przyrodniczych i krajobrazowych w gospodarce lokalnej" nie wynika, jakie zasoby i jakie ich wykorzystanie mieli na myśli autorzy ZUP. Treść tego punktu wskazuje, że chodzi między innymi o wsparcie rozwoju gospodarki ściekami i retencji. Sformułowanie "gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych" i zapisy w innych miejscach dokumentu sugerują jednak, że chodzi tu o szerszy zakres działań, obejmujących nie tylko zasoby wodne, ale też np. krajobrazowe, co oznaczałoby, że przedmiotem wsparcia może być np. rozbudowa infrastruktury turystycznej, której rozwój w ostatnich latach wiązał się w wielu przypadkach ze znacznymi negatywnymi oddziaływaniami na środowisko (czego przykładem jest dewastacja przyrody w pasie nadmorskim, na którą zwraca uwagę NIK w raporcie na ten temat: https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-mowi-pas-na-brak-ochrony-pasa.html).	Autorzy dokumentu muszą doprecyzować, jakie zasoby i jakie ich wykorzystanie jest przedmiotem zapisu. Należy przy tym jasno zwrócić uwagę, że niewłaściwie pojęte gospodarcze wykorzystanie zasobów przyrodniczych może wiązać się ze zwiększaniem antropogenicznej presji na środowisko (której zmniejszenie jest jednym z celów ZUP), dlatego w ZUP powinny znaleźć się jasne i precyzyjne zapisy mówiące o tym, że wspierane będą wyłącznie takie rodzaje gospodarczego wykorzystania zasobów przyrodniczych, które nie skutkują wzrostem presji na środowisko, tj. degradacją ekosystemów, negatywnym wpływem na obszary chronione, fragmentacją siedlisk i korytarzy migracyjnych, wzrostem zanieczyszczenia środowiska, pogorszeniem stanu wód, etc. W odniesieniu do rozwoju retencji należy również jasno zaznaczyć, że - zgodnie z zapisami dokumentów unijnych - wspierane będą działania dotyczące przywrócenia retencji krajobrazowej, wykorzystujące naturalne mechanizmy ekosystemowe (nature based solutions), zaś działania dotyczące rozwoju tzw. szarej infrastruktury hydrotechnicznej, wiążące się z degradacją ekosystemów wodnych i od wód zależnych, będą wykluczone ze wsparcia.

			ZUP musi wyraźnie wykluczyć wsparcie dla działań wiążących się z negatywnymi oddziaływaniami na środowisko, ponieważ absurdalne byłoby wydawanie unijnych środków na ochronę bioróżnorodności i ekosystemów, i jednocześnie na działania niszczące bioróżnorodność i ekosystemy gdzie indziej.	

•

